

פניני הפרשה

בא

עלון מס'

1023

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

הכל תלוי בכוונה

ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות (יב. לה) – צריך להבין מה בא הכתוב להדגיש שבני ישראל עשו כדבר משה, וכי מי יתנגד לקבל במתנה כלי כסף וכלי זהב ושמלות? מבאר האור החיים הקדוש כי בדרך כלל בקיום מצוות כאלו מעורבת כוונה לתועלת אישית, ובאה התורה ללמדנו שבני ישראל לא שאלו ממצרים כלי כסף וזהב לתאות הממון, אלא "עשו כדבר משה" לשם קיום מצות הקב"ה. למדנו איפוא יסוד כי בכל מעשה מצוה הקשור לענין חומרי וגופני, כמו סעודת שבת ויום טוב, המצוה נמדדת לפי כוונת עושה המצוה. אם עושים את המצוה לשם שמים, הרי מעלתה גדולה עד לשמים, אך אם כל המטרה היא הנאה חומרית, יש חסרון בנשמת המצוה. וכן בכל דבר וענין שאדם עושה ומקיים, כמו שנה או אכילה, אם הוא מתכוון לשם מצוה, על מנת שיהיה לו כח ללמוד תורה, יש כאן מעשה מצוה, ואם לא, מפסיד מצוה כי הכוונה קובעת.

משום כך, מדרגת היהודי כה גבוהה ונשגבה, כי אצלו גם המעשה הגשמי ביותר, יכול להיהפך למצוה גדולה ע"י מחשבה טהורה, ולעומתו, הגוי באותו מעשה לא עשה כלום. ובוזה ביאר הרב שלמה לוינשטיין שליט"א את ברכת ההבדלה "המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך ובין ישראל לעמים". ההבדל בין אור לחושך ברור, אבל במה מתבטא ההבדל בין ישראל לעמים? התשובה היא שכל מעשה של יהודי כשהוא מכוון לשם שמים, הוא יוצר אור בעולם ובורא עולמות בשמים. ואותו מעשה כאשר עושהו גוי שאין בו כוונה למצוה, זה חושך, ולא מביא כלל תועלת לבריאה. ולכן מדמים את ההבדל שבין אור לחושך להבדל שבין ישראל לעמים. מסופר על האר"י הקדוש שנים על יצועו שעה אחת, ומלמל מתוך שנתו. כשהקיץ ביקש תלמידו רשות לשאול באיזה לימוד עסק הרב בשעת השינה. אמר לו האר"י הקדוש גם אם אומר לך 80 שנה מנסתרות התורה שלמדתי בשעה אחת של שינה, לא אספיק לגלות לך מה שהשגתי. כי גם השינה של הצדיק שהיא דבר גשמי, כיון שנעשית לשם שמים, יש בה קדושה גדולה ומשיג בה מעלות רוחניות לאין ערוך.

שיא תורני	עצה טובה
<p>הספר היקר ביותר ספר תהלים שהודפס בשנת ה"ת (1640), והוא הספר הראשון שהודפס באמריקה הצפונית (וכנראה גם הדרומית). מתוך 1700 ספרים שהודפסו – רק 11 שרדו עד היום. העותק הזה שהוא השמור ביותר מבין השורדים, נמכר לאיש העסקים האמריקני דייוויד רובינשטיין ב- 14,165,000 דולרים בלבד.</p>	<p>כאשר מתגלית אצל הילד אי עמידה רציפה באתגרים הלימודיים, יש לבחון תחילה אם אין גורם עקיף הגורם לכך. בכיתות הראשונות של בית הספר היסודי, יש לבדוק סיבות פשוטות, כמו: בעיית ראייה, בעיית שמיעה, חוסר שינה, או מחסור בברזל. במקרים רבים מתברר כי מאחר שהילד חסר נסיון חיים, הוא אינו חש מצד עצמו את הסיבה הטכנית שבגללה אינו מבין את הסבר המורה. הוא אפילו אינו יודע שאינו רואה את האותיות שעל הלוח, משום שמעולם לא חווה חוויה אחרת ואינו יודע מה אחרים רואים. כך גם לגבי שמיעה וכל סוג של בעיה פיזית אחרת. במקרים רבים, טיפול פשוט בצורת משקפי ראייה, או מכשיר עזר לשמיעה, שינה בזמן או תוספת ברזל, העלה את הילד על דרך המלך. (הרב זמיר כהן שליט"א בספרו "המדריך המלא לחינוך ילדים")</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"גם לימוד הקטנים של עוללים ויונקים שהם כבני שלש שנים ופחות, חשוב לפני ה' יתברך, ויש ללמדם ואין למנוע מהם תורה. והגם דקיימא לן 'בן חמש שנים למקרא', היינו ללמדו קריאה וחומש בהלעטה.... אבל ללמדו אותיות או פסוקים בעל פה או ברכות וכיוצא, אפילו קטנים הרבה מלמדים אותם...". ("מגיד חדשות" ח"ט דרוש נ"ה).

והיה הדם לכם לאות על הבתים – אפשר לפרש בס"ד שרמזו כאן לדם המילה שמלו ישראל את עצמם קודם שיצאו ממצרים, שהרי מצינו שהמילה נקראת אות, כמו שכתוב והיה לאות ברית ביני וביניכם (בראשית י"ז י"א), ובזכות דם מילה ודם קרבן פסח יצאו ממצרים, כמו שאמרו חז"ל על הפסוק (יהזקאל ט"ז ו'): ואעבור עליך ואראך מתבוססת "בדמייך" ואומר לך בדמייך חיי, דהיינו דם קרבן פסח ודם מילה. וכן תמצא שסופי התיבות "והיה הדם לכם" עולים כמנין מילה. וכעת ראיתי בזה"ק (דף ל"ה ע"ב) שכתב וזו לשונו: ובגין כך ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף, "משום דחמי שמא קדישא רשים על פתחא". עכ"ל. (וכתב בניצוצי אורות שם אות א' ששמו של הקדוש ברוך הוא נמצא על הפתח, כמו שמצאנו שראשי תיבות של "הפתח ולא יתן המשחית" הן אותיות שם הוי"ה. עיין שם) ולפי פשוטו קשה, מה שייך שם הוי"ה על הפתח. אבל לפי דרכנו מובן יפה, שכוונת הזוהר הקדוש על דם מילה, וכמו שכתב שם בהמשך דתרי דמי הוה, דם מילה רחמי ודם פסחא דין. ע"ש. וידוע שבמילה מתגלה שמו של הקדוש ברוך הוא בבשרנו, וכמו שכתב מרן החיד"א בספר חומת אנך (פרשת ויגש), [והמילה היא פתחא דגופא]. ושוב ראיתי בזוהר הקדוש (שם דף ל"ז ע"א) שפירש כוונת הפסוק "ופסח ה' על הפתח", דהיינו על המילה שהיא פתחא דגופא. ע"ש. והוא כמו שכתבנו בסיעתא דשמיא. ועוד שבדם המילה היה נסיון גדול לעם ישראל, כי בשלמא בדם הפסח שמו אותו בני ישראל על דלתותיהם כדי שיראה המשחית את הדם ויפסח עליהם, אבל דם המילה שהוא פנימי ולא נראה לבחון היה בו נסיון גדול לישראל, שלא אמרו כיצד ניצל הרי אין דם זה נראה, אלא האמינו בקב"ה ומלו עצמם. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

לא מספיק הלב

צ"ח) שאין האדם מגיע אל העניין האלוקי אלא במעשים אשר יצו האלוקים.

ובזה הוא מבאר את שאלת הבן הרשע בהגדה: "מה העבודה הזאת לכם". תמה הבן הרשע: לשם מה עליכם לטרוח באופן מעשי בעבודת הפסח, המצה, המרור והחרוסת וכל דקדוקיהן, והרי אינם אלא זכר ליציאת מצרים, ואם כן אפשר לומר בפה מלא "זכר ליציאת מצרים", מאה ואחת פעמים (שזוהי סגולה לזכירה...), או לערוך "תיקון כרת", ולשבת כל הלילה בליל שימורים זה, ולחזור בעל פה על סיפורי יציאת מצרים? ומה הצורך בכל "העבודה" המפרכת הזאת?

בא המגיד מקהה את שיניו ואומר לו: "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים". גם במצרים לא זכו לגאולה אלא על ידי עשיית שתי מצוות: דם פסח ודם מילה. ואילו היו עושים המצוות הללו במחשבה בלבד, ולא באופן מעשי, גם הקדוש ברוך הוא היה מודד להם כמדתם, והיו נגאלים בדמיון ובמחשבה בלבד, ונשארים משוקעים במ"ט שערי טומאה, ומשועבדים שיעבוד גוף ונפש לפרעה. וזהו שסיים: "ואילו היה שם, לא היה נגאל". רק אנו שהלכנו בתומנו לעשות הכל להלכה ולמעשה, זכינו לגאולה ממשיית.

וכבר כתב הגאון החסיד רבי יוסף יעבץ זצ"ל על דברי המשנה במסכת אבות (פ"ג מ"ט): "כל שמעשיו מרובים מחכמתו, חכמתו מתקיימת": "האמונה סיבת המעשה, והמעשה קיום האמונה". כלומר, האמונה מביאה לקיום המצוות, אבל קיום המצוות בפועל הוא המשריש את האמונה, כי "אחר המעשים נמשכים הלבבות".

חילוני ניגש לבחור ישיבה ומקנטר אותו: "תגיד, למה אתה לא עושה צבא?". הבחור מחזיר לו שלא ממין הטענה: "ולמה אתה לא מאמין?". החילוני נפגע: אני כן מאמין, מאמין בלב". מחזיר הבחור: "גם אני עושה צבא בלב"...

*

ישנם אנשים המזלזלים בשמירת תורה ומצוות, וטוענים להגנתם "העיקר הוא הלב", "אני מאמין בלב", "יש לי לב טוב, אני לא עושה רע" וכיוצא. בטוחים הם כי תירוצי הבל אלו יועילו להם.

כנגד אותם אנשים - כותב הגאון רבי יעקב חיים סופר זצ"ל בספרו "ישמח ישראל" - אומרת התורה: "והיה בשמעו את דברי האלה הזאת" - כל העונשים הכתובים בתורה, "והתברך בלבבו לאמר" - ירגיע עצמו בלבבו לאמר "שלום יהיה לי" ולא יאונה לי כל אוון, ומדוע? "כי בשרירות לבי אלך" - העיקר הוא הלב, ולבי הרי שלם ומאמין. מזהירה התורה שהאמת אינה כן: "לא יאבה ה' סלח לו" - ענוש יענש על חטאיו אף על פי שלבו שלם.

*

מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל בספרו "חזון עובדיה" על הגדה של פסח הביא ביאור שזו היתה השקפת פרעה הרשע באומרו למשה רבנו: "לכו עבדו את ה', רק צאנכם ובקרכם יוצג" (שמות י, כד). כלומר, עיקר העבודה היא "בלב" בלבד, ולא במעשים! לכן לכו עבדו את ה' בלב, אבל צאנכם ובקרכם יוצג - יועמד וישאר במקומו במצרים. ומה ענהו משה רבנו: "גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות", "וגם מקננו ילך עמנו". כי כוונה שאין מעשה מצטרף אליה, אינה חשובה ולא כלום. וכמו שכתב הכוזרי (מאמר א',

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

הספרו של חמור

רטט התרגשות עבר בקהל, והרב המשיך: "על אחת כמה וכמה כאשר הנפטר הזה היה מיחידי סגולה - מימיו לא סח דברים בטלים, ואין צריך לומר שלא דיבר לשון הרע שקר ורכילות. ובכלל, כל ימיו שרוי היה בתענית דיבור!".

ההתרגשות גאתה: מיהו אותו צדיק נסתר שחי בתוכם והם לא הכירוהו במשך כל השנים? ...

"לא זו בלבד", המשיך הרב בהספרו, "הנפטר היה מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, גוו נתן למכים, והכל סבל בדומיה! גם בענייני העולם הזה פרוש היה ומסוגף. מימיו לא אכל בשר ולא שתה יין. מעולם לא ישן על מיטה. מסתפק היה במועט, לא דרש מעבר למה שקיבל, ולמרות שסבל מקור ומרוח, מלבושיו היו קרועים ובלויים. עניו היה מכל הברואים, ראשו היה תמיד כלפי מטה! אוי, מי ייתן לנו תמורתו?!"

סיים הרב את ההספד בבכיה, וכל העם געו אחריו בבכי מר וקראו בקול: "מי הוא זה הצדיק אשר לא ידענוהו בחייו? חייבים אנו לבקש את סליחתו על שלא הערכנוהו כדבעי".

ירד הרב מן האבן אל הגופה, ולתדהמת הכל הסיר באחת את הלוט.

הכל נסוגו אחור מפני צחנת גוייתו של החמור, והחלו רוטנים: "צחוק עשה לנו כבודו...".

"חלילה, בְּנֵי!" אמר הרב "בכל המעלות שהזכרתי הצטיין החמור הלזה - עניו היה ובעל יסורים, שמר פיו ולשונו והסתפק במועט. קיים את הציווי "סור מרע" עד הקצה האחרון. ועם זאת - חמור היה וחמור נשאר! ומדוע? כי היה בו רק "סור מרע", אך חסר היה את ה"עשה טוב". ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל, לבד הנשמה הטהורה שהיא עתידה ליתן דין וחשבון לפני הקדוש ברוך הוא, ונשמה זקוקה למזון רוחני, שהוא לימוד תורה ושמירת מצוות כראוי!".

שמעו בני העיר את דבריו, והחלו מתקנים מעשיהם.

על אנשים החושבים כי אין צורך בקיום המצוות בקום ועשה, אלא די להם בכך שאינם עושים רע לזולתם, מובא בספר "אבותינו סיפרו לנו" מעשה מאלף שסיפר הגאון רבי יוסף סוסו הכהן זצ"ל (סגן ראש הרבנים בתונס):

רב גדול נקלע לעיר אחת, וביקש לעמוד על טיבם של אנשיה. עצר את היהודי הראשון שנקרה בדרכו, וביירר מה מצב שמירת המצוות ולימוד התורה בעיר. ענהו היהודי: "רבי! השבח לבורא עולם, בני העיר יראים ושלמים! אין בהם רוצח ושווד, גנב ונוכל! לו כל היהודים בעולם היו כן, משיח כבר היה בא!".

"שמחתי בדבריך, בני", ענהו הרב, "אך מה מצב שמירת השבת, תפלות, לימוד תורה, כשרות, טהרה וחינוך?". נבוך הלה וגמגם: "למה לקטרג, רבי?! דיינו בכך שנמנעים הם מגניבה וגזל וסרים מרע, מה ידרוש מהם כבודו מעבר לכך?!"

הבין הרב את שפל המצב, וחשב על דרך מקורית שתפקח את עיניהם של יהודי העיר, שישכילו להבין כי אין די ב"סור מרע" וצריך גם "עשה טוב", בקיום התורה והמצוות.

בעודו הולך בדרך תפוס שרעפים, הגיע לאפו ריח מבחיל. וישא עיניו וירא נבלת חמור בצד הדרך. פנה למשמשו וביקש ממנו לרכוש לו בד המשמש לתכריכי מתים. לקח הרב את האריג ועטף בו את נבלת החמור, ומיד פנה לשמשו והורה: "צא מיד לרחובות העיר והכרז כי נמצא מת מצוה במבואות העיר והכל חייבים לצאת ללוותו. תודיע שרב גדול יבוא להספיד את המת, וקבורת מת מצוה קודמת לכל מצוות שבתורה! הכל חייבים לבוא להספד, אנשים נשים וטף!".

תוך שעה קלה נאספו ובאו כל יהודי העיר, כשכולם תמהים, מיהו אותו מת מצוה, ומיהו אותו צדיק שהגיע לספוד לו?

עלה הרב על אבן גדולה ופתח בקול בכי: "אחינו בית ישראל, שמעו! כאשר נמצא חלל באדמה ולא נודע מי הכהו, חייבים בני העיר הקרובה אל החלל להביא עגלה ערופה ולומר: "דינו לא שפכו את הדם הזה"..."

הושלמה סידרת "אוצרותינו" על התורה!!!

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: בבית כנסת שלנו ארגנו הגבאים נסיעה לקברות צדיקים עבור המתפללים. ויש שערערו על כך שאסור להשתמש מכספי הקדש למיול, אף אם הוא לקברות צדיקים, ולאידך יש הטוענים שזה כסף שתרמו המתפללים, ומיול מעין זה יעודד אותם לתרום יותר במשך השנה. מי צודק?
תשובה: האחרונים צודקים.

שאלה: האם יש להמנע מללכת לקברות צדיקים ביום ראש חודש?
תשובה: עדיף בערב ראש חודש, כמנהג העולם.

שאלה: מה מקור הסגולה לקרוא פרשת המן ביום שלישי של פרשת בשלח? והאם צריך לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, או די בקריאתה פעם אחת?
תשובה: זו סגולה בשם האדמו"ר מרימנוב (חי לפני 180 שנה, וראיתי עליו סיפורים נשגבים). אני קראתי פעם אחת מקרא בלבד. וטוב להפריש מעשר, וזו סגולה לעושר ולפרנסה טובה.

שאלה: כשחוזרים מבית הקברות, האם צריך לטול ידים בכלי? והאם אפשר להכנס לבית בלי נטילה?
תשובה: נטילת ידים בלי כלי. ואם לא מצא מים, יטול בבית.

שאלה: במשפחתנו הוחלט להעלות לישראל את עצמות סבא וסבתא מג'רבא. פתאום צצו חלקים במשפחה שטענו ששמעו מרבנים שיש בזה הפרעה למתים. ענינו להם שראינו רבנים המשתדלים להעלות קרוביהם לישראל, ובפרט שאיננו יודעים מה עלול להיות לקברים אלה בעתיד. רצוני לקבל פסק ברור כדי שאוכל להעבירו לכל הצאצאים.

תשובה: זה ברור כשמש. וכבר האריך בזה הרב צבאן זצ"ל בשו"ת נפש חיה סי' ה' (כאשר העלינו עצמות אבא לארץ ישראל), קחנו משם. ובגלל "חסידות" יתירה זו לא העלו את עצמות הגר"א בשנת תרח"ץ, ובשנה שאח"כ פרצה מלחמת העולם השנייה, ועקבות הגר"א לא נודעו (עיי' בספר "לאות ולעד" לר' משה פראגר ז"ל).

שאלה: האם מותר ללחוץ יד לאחות (לא במקום ציבורי)?
תשובה: לא, ובפרט אם היא נשואה.

שאלה: שמעתי בשם כת"ר שליט"א שאין זה בריא לערב אור השמש ואור החשמל בבית, האם נכון הדבר?
תשובה: כך כתוב בספר הברית. ויתכן שבאור פלורוסנט מותר.

שאלה: מובא בזהר (פנחס דף רל"א ע"א) שכל "ויהי" הוא צער, "ויהי בימי" צער ודאי. והיה נראה לי שמכאן סמך למפרשים שמהפשים צער היכן שכתוב "ויהי", ודלא כהגמ' במגילה (יו"ד ע"ב). ודחו לי שממה שהמשיך הזהר ש"ויהי בימי" הוא צער ודאי, משמע שסתם "ויהי" פעמים שאינו צער. האם זו דחיה נכונה?
תשובה: אינה נכונה, ומה שאמרת נכון.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל